

Prof. dr hab. n. med. Beata Świątkowska
Zakład Zdrowia Publicznego
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
ul. Żeligowskiego 7/9
90-752 Łódź

Recenzja

**rozprawy doktorskiej na stopień doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu,
dyscyplinie nauki o zdrowiu Pani lek. Pauliny Marii Nowickiej
pt. „Uwarunkowania wyszczepialności w Polsce
na poziomie powiatów”**

Promotor: prof. dr hab. n. med. Mariusz Gujski

Problem naukowy będący tematem rozprawy doktorskiej dotyczy oceny poziomu zaszczepienia dzieci w Polsce oraz jego zmian w układzie powiatowym w latach 2014–2018. Ponadto Pani lek. Paulina Maria Nowicka podjęła ważną i trudną próbę identyfikacji społecznych i ekonomicznych uwarunkowań wyszczepialności, określenia zależności między tymi czynnikami a stanem zaszczepienia na poziomie powiatów, a także analizy postaw wobec szczepień w wybranych grupach społecznych. Należy podkreślić, iż problem badawczy analizowany w niniejszej rozprawie jest interesujący i istotny zarówno z punktu widzenia epidemiologii, jak i codziennej praktyki klinicznej. Od kilku lat, szczególnie po okresie pandemii, jest to temat intensywnie dyskutowany nie tylko przez profesjonalistów służby zdrowia, ale również przez media i samych pacjentów. Jednocześnie zagadnienia poruszane w dysertacji są wciąż słabo zbadane w kontekście zdrowia publicznego, a dostępne opracowania naukowe na ten temat są nieliczne. Stąd wybór kierunku badawczego, uważam za ważny i trafny a identyfikację luki badawczej za w pełni uzasadnioną.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska obejmuje wykaz zastosowanych skrótów, streszczenia w języku polskim i angielskim, omówienie rozprawy doktorskiej zawierające podrozdziały: wstęp, cel pracy, podstawy teoretyczne cyklu prac stanowiącego rozprawę doktorską, krótki opis czterech publikacji stanowiących dysertację, podsumowanie, bibliografię oraz kopie prac wchodzących w skład rozprawy, oświadczenia współautorów i wykaz innych publikacji Doktorantki.

Rozprawa doktorska Pani lek. Pauliny Marii Nowickiej została przygotowana w formie cyklu czterech powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach uwzględnionych w wykazie Journal Citation Report (JCR), o łącznej punktacji MEiN wynoszącej 370 oraz łącznym współczynniku Impact Factor równym 4,3. W trzech publikacjach Doktorantka występuje jako pierwszy autor, trzy spośród prac mają charakter oryginalny, jedna jest przeglądem literatury. Indywidualny wkład Doktorantki w poszczególne artykuły mieści się w zakresie od 15% do 100%, co potwierdzają oświadczenia współautorów.

Do cyklu artykułów składających się na rozprawę doktorską, zostały zaliczone następujące publikacje:

1. Nowicka PM, Socio-economic determinants of childhood vaccination coverage in high-income countries: a scoping review. *Ann Agric Environ Med.* 2025. doi:10.26444/aaem/211083.
Punktacja Impact Factor: 1,2 Punktacja MEiN: 100
2. Nowicka PM, Lewandowski Z, Gujski M, Samoliński BK. Granularity matters: measles first- and second-dose vaccination coverage in Poland, 2014-2018. *Ann Agric Environ Med.* 2025. doi:10.26444/aaem/211389.
Punktacja Impact Factor: 1,2 Punktacja MEiN: 100
3. Nowicka PM, Lewandowski Z, Gujski M, Samoliński BK. Socio-economic determinants of the second-dose measles vaccination coverage in Poland. *Ann Agric Environ Med.* 2025. doi: 10.26444/aaem/207725.
Punktacja Impact Factor: 1,2 Punktacja MEiN: 100
4. Kłak A, Kuśmierska-Bucoń M, Grochal Z, Lisiecka-Biełanowicz M, Białoszewski A, Nowicka PM, Gujski M, Drop B, Drab A, Pinkas J, Attitudes towards vaccinations in selected medical groups in Poland. *Curr. Issues Pharm. Med. Sci.* 2025; 38(3):187-195. doi: 10.12923/cipms-2025-0030.
Punktacja Impact Factor: 0,7 Punktacja MEiN: 70

Lektura przedłożonej do oceny rozprawy doktorskiej potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki z obszaru badanej problematyki oraz umiejętność prowadzenia pracy naukowej. Sformułowane cele badawcze, dobór materiału i metod badawczych, przedstawienie wyników, dobór literatury oraz sformułowanie adekwatnych konkluzji jest czytelne, logicznie i merytorycznie spójne. Nie nasuwają się żadne merytoryczne uwagi krytyczne.

Praca pierwsza przedstawia wyniki przeglądu literatury na temat społecznych i ekonomicznych czynników związanych ze stanem zaszczepienia dzieci, takich jak sytuacja ekonomiczna, dostępność i jakość infrastruktury opieki zdrowotnej, kontekst kulturowy oraz poziom zaufania do instytucji publicznych. Badanie czynników wszczepialności jest kluczowe z punktu widzenia ochrony zdrowia, w szczególności utrzymania odporności zbiorowej i zapobiegania chorobom zakaźnym.

W pracy drugiej, Doktorantka zaprezentowała analizę przestrzenną stanu zaszczepienia przeciw odrze w Polsce na podstawie danych raportowanych na poziomie powiatów. Wyniki badania ujawniły znaczne różnice w stanie zaszczepienia między poszczególnymi obszarami, szczególnie w przypadku drugiej dawki szczepionki (MCV2). Publikacja ta ma istotne znaczenie dla zdrowia publicznego wskazując na potrzebę, bardziej precyzyjnego monitorowania i raportowania danych, umożliwiającą skuteczniejsze planowanie działań interwencyjnych. Praca podkreśla również wagę wykorzystania narzędzi analizy przestrzennej w ocenie skuteczności programów szczepień.

Artykuł trzeci jest próbą identyfikacji czynników społeczno-ekonomicznych mających wpływ na stan zaszczepienia drugą dawką szczepionki MMR2 w naszym kraju. Wyniki wskazują, że czynniki takie jak większy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz wsparcie socjalne rodzin, łączy się z wyższym poziomem zaszczepienia, natomiast zmienne związane z wynagrodzeniem czy zatrudnieniem nie mają istotnego wpływu na realizację szczepień. Publikacja ta ma dużą wartość poznawczą i praktyczną ze względu na umożliwienie lepszego zrozumienia aspektów społeczno-ekonomicznych determinujących pozytywną postawę wobec szczepień. Wyniki pracy mogą być wykorzystane przez instytucje zdrowia publicznego do opracowania skuteczniejszych strategii zwiększania wyszczepialności w regionach o niższym poziomie odporności populacyjnej.

W ostatniej publikacji, składającej się na rozprawę doktorską, Doktorantka prezentuje analizę postaw wobec szczepień wśród pracowników ochrony zdrowia oraz studentów kierunków medycznych i pielęgniarstwa. Wyniki analizy ujawniają istotne luki w wiedzy, umiejętnościach komunikacji z pacjentami oraz programach kształcenia dotyczących szczepień ochronnych. Publikacja ta ma dużą wartość praktyczną, wskazując na potrzebę wzmocnienia edukacji medycznej i działań promujących szczepienia w środowisku zawodowym i akademickim. Wnioski z pracy mogą stanowić podstawę do opracowania strategii edukacyjnych zwiększających zaufanie społeczne do szczepień i poprawiających kompetencje komunikacyjne personelu medycznego.

Podsumowując, rozprawa doktorska Pani lek. Pauliny Marii Nowickiej dostarcza rzetelne dane z perspektywy przestrzennej, społeczno-ekonomicznej i edukacyjnej, wspierające działania na rzecz zwiększenia poziomu wyszczepienia ludności Polski. Pełniejsze zrozumienie tych zmiennych pozwala na lepsze poznanie barier w skutecznej strategii komunikacji dotyczącej szczepionek oraz stanowi niezbędny element walki z dezinformacją. Wyniki tych badań mogą stanowić cenne źródło wiedzy dla decydentów, instytucji zdrowia publicznego oraz środowisk akademickich, wspierając projektowanie i optymalizację interwencji edukacyjnych i organizacyjnych, w tym modelowanie ryzyka epidemiologicznego oraz prognozowanie potencjalnych ognisk epidemicznych.

W przedstawionej dokumentacji, w moim przekonaniu, brakuje jednak przedstawienia przez Doktorantkę kilku łącznych wniosków z rozważań z całego cyklu publikacji.

Elementem wartym podkreślenia, dopełniającym ocenianą rozprawę doktorską, jest wartościowa z punktu widzenia merytorycznego całościowa analiza dorobku naukowego Doktorantki, świadcząca o Jej zaangażowaniu w rozwój wiedzy na temat zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego związanego z konfliktami zbrojnymi oraz budowania zaufania do szczepień ochronnych. Na podstawie dostarczonych dokumentów dorobek całościowy naukowy Doktorantki, wyrażony wskaźnikami parametrycznymi wynosi IF=6,949, MEiN=705. Dodatkowo jest autorką dwóch rozdziałów w monografiach oraz współautorką dwóch raportów na potrzeby Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).

Reasumując pragnę stwierdzić, iż przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani lek. Pauliny Marii Nowickiej spełnia warunki określone w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.) wobec czego wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie Pani lek. Pauliny Marii Nowickiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Beata Świątkowska